

Обобщена справка

за Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г. (ПТС), съгласувана със
Становище по екологична оценка № ЕО-4-3/2021 г. на министъра на околната среда и
водите

*(съгласно изискванията на чл.29, ал.1 на Наредбата за условията и реда за извършване на
екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО))*

I. Съответствие на проекта на ПТС с основните резултати и препоръки в Доклада по екологична оценка (ЕО) и с резултатите от консултациите, включени в Становище по екологична оценка № ЕО 4-3/2021 г. (съгласно чл.29, ал.1, т.1 на Наредбата за ЕО):

Проектът на ПТС 2021-2027 г. е изцяло съобразен с резултатите и препоръките от доклада за екологична оценка (ДЕО), както и с резултатите от консултациите, включени в Становище по екологична оценка № ЕО4-3/2021 г. на министъра на околната среда и водите.

Резултатите от консултациите и начинът им на отразяване са представени в **Приложение № 2** (от консултациите по заданието за обхват и съдържание на ДЕО) и **Приложение № 5** (от консултациите по ДЕО, в т.ч. от проведените обществени обсъждания) на ДЕО. Препоръките от получените становища по време на консултациите и обществените обсъждания са отразени мотивирано съответно в ДЕО.

По отношение на **основните резултати от ДЕО**, заключението е следното:

Въз основа на резултатите от прогнозите, които са направени в Доклада за ЕО, както и получените становища по време на процедурата по ЕО, екипът от експерти направи своето заключение относно предполагаемото значително въздействие на разработените до момента варианти на проекта на ПТС 2021-2027 г. и „нулевата алтернатива“ върху околната среда и човешкото здраве.

Климат

В заключение на извършения анализ на климата и климатичните фактори и на очакваното въздействие на ПТС 2021 – 2027 г. върху тях, може да се обобщи, че изпълнението на Програмата ще доведе до положителен ефект по отношение на климата и адаптацията към изменението на климата, в резултат на изпълнението на дейностите, свързани с намаляване на емисиите на парникови газове. Значително по-положително е въздействието на Втори вариант на проекта на ПТС 2021-2027 г., в който са предвидени конкретни дейности за ограничаване изменението на климата.

Без изпълнението на ПТС 2021-2027 г., емисиите на парникови газове ще продължат да се увеличават, което е свързано с т.нар. „парников ефект“ и повишаването на средногодишната температура на въздуха, включително все по-честата поява на екстремните климатични явления през следващите години.

Атмосферен въздух

В заключение на извършения анализ на състоянието на атмосферния въздух, може

да се обобщи, че изпълнението на ПТС 2021-2027 г. ще подпомогне намаляването на емисиите на основните замърсители на атмосферния въздух от транспортните средства и пътните настилки, които понастоящем представляват значителен източник на емисии, най-вече на прахови частици. Наднормените нива на ФПЧ_{10} и $\text{ФПЧ}_{2.5}$ се явяват основен проблем за качеството на атмосферния въздух в големите градове, който изисква значителни допълнителни усилия за трайното му решаване.

С изпълнението на Програмата ще се постигне значително намаляване на замърсяването с ФПЧ_{10} , $\text{ФПЧ}_{2.5}$ и азотни оксиди и допълнително намаляване на замърсяването с СО и ПАВ от транспортните средства, което ще подпомогне изпълнението на нормативните изисквания за качеството на атмосферния въздух в населените места и ще намали процентът на населението, живеещо в условията на наднормено замърсяване на атмосферния въздух.

В същото време изпълнението на програмата ще улесни изпълнението на изискванията за постигане на националните тавани на емисиите на основните замърсители в съответствие с европейското законодателство (Директива 2016/2284) и Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020- 2030 г.

По-положително е въздействието на Втори вариант на ПТС 2021-2027 г., в който са включени конкретни мерки за ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух от транспорта.

Води

Транспортът и транспортната инфраструктура като цяло не са значим източник на негативно влияние върху водите. При реализирането на конкретните проекти се очакват отрицателни въздействия, които с подходящи мерки на ниво „проект“ могат да бъдат минимизирани. Положително въздействие се очаква от обновяването на инфраструктурата, подмяната на подвижния състав, постигането на устойчивост по отношение на изменящия се климат и в частност – риска от наводнения.

Земни недра

Не се очаква значително отрицателно въздействие върху земните недра и геоложката основа от реализацията на ПТС 2021-2027 г. Въздействията са ограничени и допустими при изпълнение на условията и мерките дадени в Решенията по ЕО/ОВОС и съобразяване с инженерно-геоложките проучвания и докладите към тях.

Земни и почви

Не се очаква значително отрицателно въздействие върху почвите и почвеното плодородие от реализацията на ПТС 2021-2027 г. При земеползването – те са преки и необратими – отнемане на земи за целите на транспорта. Въздействията са ограничени и допустими при изпълнение на условията и мерките дадени в Решенията по ЕО/ОВОС.

Растителност

Предложените в ПТС 2021-2027 г. мерки като цяло ще окажат предимно незначително отрицателно, слабо положително или неутрално въздействие върху видове растения, растителни съобщества и природни местообитания с консервационна значимост на територията на цялата страна. Развитието на транспортната

инфраструктура, особено изграждането на нови шосейни и железопътни връзки ще има и по-значително въздействие в планините на Западна България и особено Конявска и Земенска планина, Кресненското дефиле, Шипченска и Източна Стара планина. Голяма част от предвидените в програмата дейности засягат модернизация на съществуващи или внедряване на нови технически системи (диспечерска централизация; ремонт на сгради и съоръжения) и не оказват никакво въздействие върху растителността и флората, а внедряването на нови системи за управление на движението, изграждането на подземна транспортна инфраструктура и др., имат косвено положително въздействие доколкото намаляват риска от замърсявания на въздуха, почвата и водите, както и намаляват риска от аварии, пожари и възможност от появата на неместни и инвазивни видове в екосистемите, които са засегнати или се намират в близост до транспортната инфраструктура.

Животински свят

Реализирането на програмата е свързано с риск от загуба на животински индивиди, но не би могла да окаже значително отрицателно въздействие върху видовете като цяло. Въздействията произлизат главно от строителните дейности. Новото строителство е свързано с отнемане на площи от местообитания на видове и може да доведе до частична, временна или постоянна фрагментация на засегнатите популации. Това въздействие е необратимо и в зависимост от засегнатата площ слабо до средно по степен. Въздействията като безпокойство и прогонване на индивиди са преди всичко с временен характер и ниска степен. Идентифицираните потенциални отрицателни въздействия могат да бъдат смекчени или отстранени при прилагане на мерките, разписани чрез процедурите по ОВОС, както и при формулиране на подходящи инженерно-технически решения на етап „проектиране”.

Защитени зони и защитени територии

Реализирането на ПТС като цяло, на нивото на информация на което се оценява, ще има от неутрално до незначително отрицателно и косвено положително въздействие ако се спазват заповедите за обявяване на защитените природни обекти, предмета и целите на опазване, режимите и условията на опазване в заповедите и плановете за управление там, където има утвърдени такива, както и при спазване на предложените мерки в настоящата оценка и най-добрите международни практики при подготовка и изпълнение на линейни инфраструктурни обекти.

Част от предложените в програмата проекти са стартирали в програмен период 2014-2020, като в предстоящия програмен период ще се финализират и са процедурирани по реда на Глава VI от ЗООС и чл. 31 от ЗБР. Друга не малка част от проектните предложения, са за техническа модернизация на системите за управление, навигация контрол, зарядни станции за електромобили и алтернативни горива (във Втори вариант на ПТС, което го прави и по-предпочитан по отношение на въздействие върху околната среда като цяло), ремонт на гари, модернизация на транспортния парк, което ще има косвено положително въздействие върху защитените природни територии с подобряване качеството на атмосферния въздух, намаляване на инцидентите, аварията, химично

замърсяване и др.

Ландшафт

Реализацията на ПТС 2012-2027 г. ще доведе до преки, косвени относителни въздействия върху визуалността на локалния ландшафт (останалите компоненти на околната среда и връзката с ландшафта - геология, води, флора и фауна, шум и т.н. са разгледани в доклада). Предвид новите технологии, прилагани в транспортните системи, осигуряващи безопасност на транспорт на хора и товари, увеличаване на комфорта при пътуване и др. не се очакват негативни въздействия върху ландшафта. Промяна във визуалността на локалния ландшафт ще има, но основният тип ландшафт остава непроменен. Въздействията са ограничени и допустими при изпълнение на условията и мерките по всички компоненти на околната среда, дадени в Решенията по ЕО/ОВОС.

Материални активи

Реализацията на ПТС 2021-2027 г. ще доведе до трайни преки и косвени положителни въздействия, изразяващи се в ново екологосъобразно строителство, прилагане на иновативни технологии и реализация на проекти, подобряващи пропускливостта на транспортните системи, на логистиката, осигуряване на безопасност на транспорта на хора и товари, увеличаване на комфорта при пътуване и др.

Културно – историческо наследство

Опазването на културното наследство е базисно условие за устойчивото развитие на териториите и на човешкия фактор предвид неговите ценностни характеристики, неговото културно и познавателно значение за историческия процес на формирането и развитието на европейската цивилизация. Затова е необходимо при осъществяването на инфраструктурни проекти стриктно да бъдат спазвани определените от специализираната нормативна база мерки за защитата на културните ценности. При изпълнението на това условие не се очаква значително отрицателно въздействие върху обектите на културното наследство при реализирането на ПТС 2021- 2027 г. Осъществяването на проектите, включени в програмата, от своя страна може да допринесе за по-пълноценното развитие на културния туризъм и популяризиране на културното наследство на България.

Вредни физични фактори

При съблюдаване на заложените мерки за избягване, предотвратяване, намаляване и при възможност - премахване на установените значителни неблагоприятни последици за околната среда и човешкото здраве в процедурите по ОВОС на съответните проекти към ПТС 2021-2027 г. и мерките към Раздел 7 от настоящия доклад, не се очаква дискомфорт по отношение на вредните физични фактори. Като цяло реализацията на ПТС 2021-2027г. ще доведе до положителни промени в акустичната среда на иначе силно натоварените агломерации. По-изразено положително въздействие ще има Втори вариант на ПТС 2021-2027 г., благодарение на предвидените мерки за зарядна инфраструктура за алтернативни горива, тъй като превозните средства на алтернативни горива са и с по-ниски шумови нива на работа на двигателите.

Отпадъци

Извършването на строителни дейности ще бъде основния източник за образуване на отпадъци, при реализирането на програмата. При правилно и екологосъобразно управление на генерираните отпадъци, не може да се очаква значително отрицателно въздействие.

ОХВС и риск от аварии

Предвижданията на програмата не са свързани с употреба и съхранение на ОХВС. С цел намаляване на риска от големи аварии, като задължително условие остава, при разработването на конкретни проектни предложения, да бъде направено обследване за наличието на предприятия с рисков потенциал в близост до предлаганите трасета. При това, въздействията от програмата могат да се оценят като незначителни.

Здравен риск

Въздействието върху общественото здраве зависи от въздействията върху останалите компоненти и фактори на средата. На база на направените оценки може да се обобщи, че въздействието на ПТС 2021-2027 г. е положително по отношение на населението и човешкото здраве в сравнение със съществуващото състояние, при спазване на нормите и стандартите за качество на околната среда, мерките и условията от проведените и предстоящите превантивни процедури по реда на глава шеста на ЗООС при изпълнение на проектите. По-изразено положително въздействие има Втори вариант на ПТС, благодарение на конкретните мерки за ограничаване изменението на климата и замърсяването на атмосферния въздух от транспорта.

Във връзка с изложеното, в ДЕО е препоръчано съгласуване и последваща реализация на ПТС 2021-2027 г. по Втори вариант, при задължително спазване и изпълнение на мерките, препоръчани в т. 7 на Доклада за ЕО.

За ограничаване на прогнозираните отрицателни въздействия, в ДЕО и в Становището по ЕО са включени мерки, които ще ограничат тези въздействия до минимум. За установяване на въздействието върху околната среда и човешкото здраве на ПТС 2021-2027 г. при нейното прилагане от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) в хода на процедурата по екологична оценка са предложени мерки и индикатори за наблюдение и контрол, чрез които да бъдат установени евентуални неблагоприятни тенденции по отношение на околната среда и човешкото здраве, въз основа на което при необходимост да бъдат предприети коригиращи действия за отстраняването им. Окончателно съгласуваните мерки по наблюдение и контрол са включени в Становището по ЕО.

II. Съответствие на проекта на ПТС 2021-2027 г. с обоснованата в становището по ЕО алтернатива по чл. 26, ал. 2, т. 6 за постигане целите на ПТС (съгласно чл.29, ал.1, т.2 на Наредбата за ЕО)

В рамките на процедурата по ЕО за ПТС 2021-2027 г. са разработени два варианта на проекта на програмата– Първи вариант на проекта на ПТС 2021-2027 г. от м. март, 2020 г. и Втори вариант на проекта на ПТС 2021-2027 г. от м. януари, 2021 г.

Вариантите включват идентични предвиждания по Приоритети 1 и 2 на ПТС, като се различават по съдържанието на останалите приоритети на програмата.

В ДЕО са описани предвижданията и по двата варианта, като са извършени равностойни анализ и оценка на въздействието на двата варианта на стратегическо ниво и на ниво „идентифицирани проекти“.

Анализът на евентуалното въздействие на „нулевата алтернатива“ показва, че нулевата алтернатива е с по-неблагоприятно въздействие от алтернативата за реализиране на ПТС 2021-2027 г.

От анализите и оценките на въздействието на двата варианта за реализиране на ПТС 2021-2027 г. и въздействието на „нулевата алтернатива“ се налага изводът, че предпочитаната алтернатива от гледна точка на опазването на околната среда и човешкото здраве е реализирането на ПТС 2021-2027 г. по Втори вариант, при който се очаква по-благоприятно въздействие върху околната среда и човешкото здраве (благодарение на изрично включената специфична цел: *Насърчаване на енергийна ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове* и свързаните с нея допустими дейности), при задължително изпълнение и спазване на препоръчаните мерки в т. 7 на Доклада за ЕО.

Постановеното Становище по ЕО № 4-3/2021 г. съгласува ПТС 2021-2027 г. по Вариант 2, като основанията за това са представени като мотив № 4.

III. Степен, в която мерките по чл. 26, ал.2, т.7 и 8 на Наредбата за ЕО са предвидени в проекта на ПТС 2021-2027 г. (съгласно чл.29, ал.1, т.3 на Наредбата за ЕО)

В Становище по екологична оценка № ЕО4-3/2021 г. са включени мерки и условия в две точки, които са предвидени в проекта на ПТС както следва:

т.І Мерки и условия за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от осъществяването на ПТС 2021-2027 г.:

А. Мерки и условия за отразяване в окончателния вариант на ПТС 2021-2027 г.:

1. Включване в Приоритета за Техническа помощ на програмата за обучения на Управляващия орган (УО) и бенефициентите на обучения/теми, свързани с Натура 2000 и Защитените територии, принципа за „ненанасяне на значителни вреди“ (съгласно Регламента за таксономията) върху екосистемите, биоразнообразието и Натура 2000 – „Защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите“ и други аспекти на политиките и законодателството в сектора опазване на природата, добри практики, връзка

и съгласуваност с транспортните политики и проекти.

Начин на изпълнение: В проекта на ПТС 2021-2027 г. е добавена такава допустима дейност в Приоритета за Техническа помощ.

2. Включване в Приоритета за Техническа помощ на програмата на допустима дейност: *Разработване на планове за действие съгласно Регламент (ЕС) 1143/2014 относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове, основани на предварителен анализ, на основни пътища на навлизане и транспорт (въвеждане и разпространяване) на случайно попаднали инвазивни чужди видове (ИЧВ) растения, гъби и животни, от значение за България и ЕС, напр. със: самолети, водоплавателни съдове, баластна вода, обрасвания по корпуса на плавателни средства, МПС, влакове и др.*

Начин на изпълнение: В проекта на ПТС 2021-2027 г. е добавена такава допустима дейност в Приоритета за Техническа помощ.

3. Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, произтичащи от програмата, попадащи в обхвата на приложение 1 и приложение 2 към ЗООС или извън тях и попадащи под разпоредбите на чл. 31 от ЗБР, подлежат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на защитените зони и могат да бъдат одобрени само след положително решение/становище по ОВОС/ЕО/ОС за одобряване/съгласуване и при съобразяване с препоръките в извършените оценки, както и с условията, изискванията и мерките, разписани в решението/становището.

Начин на изпълнение: Условието представлява нормативно изискване. Добавено е в проекта на ПТС 2021-2027 г.

Б. При прилагането на ПТС 2021-2027 г. да се изпълняват следните мерки и условия:

Б.1. Общи:

1. Инвестиционни проекти/проектни предложения по ПТС 2021-2027 г., очертаващи рамка за бъдещото развитие на инвестиционни предложения (ИП)/планове, програми (ПП) или проекти, за които се изисква процедура по ОВОС/ЕО (по реда на ЗООС) и/или процедура по оценка на съвместимостта с предмета и целите на опазване на защитени зони (по реда на ЗБР) да се одобряват от УО на програмата и по реда на съответния специален закон само след влязъл в сила окончателен административен акт, постановен от съответния компетентен орган по околна среда, по реда на ЗООС и/или ЗБР, с който се одобрява/съгласува ИП/ПП, и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт.

Начин на изпълнение: Мярката/условието представлява нормативно изискване и ще бъде изпълнявано за предложените инвестиционни проекти и проектни предложения по ПТС 2021-2027 г. от УО по програмата или бенефициента/възложителя на съответния проект.

2. Провеждане на предварителни консултации между проектантите и експерти по околна среда във възможно най-ранен етап от изготвянето на конкретните проекти, с цел избор на

оптимални технически решения, съобразени с особеностите на околната среда, в която ще бъдат реализирани.

Начин на изпълнение: Мярката/условието ще бъде изпълнявано под контрола на бенефициента/възложителя на съответния проект.

3. Преди издаване на разрешения за строеж и започване на строителните работи потвърждаване на валидността на постановените решения по реда на глава шеста от ЗООС и ЗБР.

Начин на изпълнение: Бенефициентите ще изискват становища от компетентния орган – министърът на околната среда и водите и/или директорът на съответната Регионална инспекция по околна среда и води за валидността на постановените решения по реда на глава шеста от ЗООС и ЗБР.

Б.2. За климата и атмосферния въздух и свързания с качеството на въздуха здравен риск:

4. Ограничаване на праховите емисии при товарене/разтоварване, транспортиране и складиране на земни маси и строителни материали съгласно изискванията на чл. 70 от Наредба № 1 от 27.06.2005 г. *за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от неподвижни източници на емисии* по време на строителството на обектите.

Начин на изпълнение: Мярката/условието е нормативно изискване и ще бъде спазвано от изпълнителите на строителството, под контрола на бенефициентите/възложителите на проектите.

5. Да се оросяват строителните площадки по време на изкопните и транспортните дейности в сухо и ветровито време по време на строителството на обектите.

Начин на изпълнение: Мярката/условието ще бъде спазвано от изпълнителите на строителството, под контрола на бенефициентите/възложителите на проектите.

6. Да се извършва измиване на ходовата част на транспортните средства при напускане на строителните площадки по време на строителството на обектите.

Начин на изпълнение: Мярката/условието ще бъде спазвано от изпълнителите на строителството, под контрола на бенефициентите/възложителите на проектите.

7. При използване на флуорсъдържащи парникови газове да се спазват изискванията и мерките съгласно Регламент (ЕС) № 517/2014 г. на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година за флуорсъдържащите парникови газове и за отмяна на Регламент (ЕО) № 842/2006.

Начин на изпълнение: Мярката/условието представлява нормативно изискване и ще бъде спазвано при използване на флуорсъдържащи парникови газове от изпълнителите на проектите.

Б.3. За повърхностните и подземните води:

8. При извършване на строителните дейности състоянието на речните легла, бреговете и крайбрежните заливаеми ивици да се запази максимално близо до естественото. Да се спазват изискванията на чл.134 и чл.143 от ЗВ.

Начин на изпълнение: Изпълнението на мярката/условието ще бъде спазвано от изпълнителите на строителството, под контрола на бенефициентите/възложителите на проектите.

9. Недопускане вторично замърсяване на водите, физическо увреждане на речните легла.

Начин на изпълнение: Изпълнението на мярката/условието ще бъде спазвано от изпълнителите на строителството, а за етапа на експлоатация спазването ще се контролира от бенефициента/възложителя на проекта.

10. При проекти, засягащи крайбрежни морски води, териториалните морски води и изключителната икономическа зона на Република България, да се съобразява актуалната към момента на разработване на проектите Морска стратегия на Република България, в т.ч. мерките в нея.

Начин на изпълнение: Изпълнението на мярката/условието ще бъде поставено като изискване към изпълнителите на проектирането и строителството, а за етапа на експлоатация спазването ще се контролира от бенефициента/възложителя на проекта.

11. За обектите, свързани с изграждане на пътната инфраструктура:

- да се предвиждат съоръжения за улавяне на разливи на течни товари и вещества в случаите на аварии с цел опазване на водите от замърсяване;
- да се предвиждат подходящи мерки с цел опазване на пътната инфраструктура от вредното въздействие на водите, в т.ч. отвеждане на дъждовни води от пътното платно.

Начин на изпълнение: Изпълнението на мярката/условието ще бъде поставено като изискване за етапа на проектиране, съгласно нормите за проектиране на пътища.

12. Реализацията на проекти и намерения, които предвиждат ползване и/или водовземане от повърхностни и подземни води, произтичащи от прилагането на ПТС 2021-2027 г. да бъдат съгласувани със съответната Басейнова дирекция за допустимост спрямо екологичните цели и планувания мерки за постигане на добро състояние на водите в ПУРБ, както и спрямо целите на управление на риска от наводнения и предвидените мерки в ПУРН за съответния период на действие.

Начин на изпълнение: Мярката/условието представлява нормативно изискване и ще бъде спазвано от бенефициентите/възложителите на проектите.

13. Осъществяването на дейности в границите на санитарно-охранителни зони следва да са съобразени с режима на експлоатация в зоните, регламентирани в приложенията към *Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за получаване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.*

Начин на изпълнение: Мярката/условието представлява нормативно изискване и ще бъде спазвано от бенефициентите/възложителите на проектите и съобразявано при проектирането.

Б.4. За почвите:

14. При избор на варианти – да се разглеждат и предпочитат варианти, предвиждащи отчуждаване на непродуктивни земеделски земи (над V категория) и нископлодородни почви и да се избягват максимално земи от горския фонд – фаза предпроектни проучвания, ограничаване на строителните дейности само в сервитута на обектите и разрешените площадки и използване на съществуващите пътища за достъп.

Начин на изпълнение: Изпълнението на мярката/условието ще бъде поставено като изискване за етапа на проектиране.

15. Изготвяне на проекти за рекултивация на нарушенията в съседните терени от изграждане на транспортната инфраструктура и ландшафтното оформяне с растителност.

Начин на изпълнение: Мярката/условието представлява нормативно изискване и ще бъде спазвано от бенефициентите/възложителите на проектите и изпълнявано при проектирането.

16. Отнемане и съхраняване на хумусна почва и оползотворяване на хумусния слой при условията на чл. 15, ал. 1 и ал. 2 на *Закона за почвите и Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт* и задължителна рекултивация на нарушените терени, вследствие на изграждането на транспортната инфраструктура.

Начин на изпълнение: Мярката/условието представлява нормативно изискване и ще бъде спазвано при строителството.

Б.5. За растителността, животинския свят, защитените зони и защитените територии:

17. Задължително провеждане на предварителни проучвания на консервационно значими животински и растителни видове и природните местообитания в 1 км коридор около трасето, в това число в границите на защитените зони и защитените територии, които са потенциално засегнати от реализирането на проектните идеи.

Начин на изпълнение: Изпълнението на мярката/условието ще бъде поставено като изискване за етапа на проектиране.

18. Да се възложи извършването на допълнителна оценка на алтернативите и възможностите за строителство на двете трасета на Лот 3.2 (Г10.50 и Г20) на Автомагистрала Струма извън дефилето, включително по отношение на специфичните природозащитни цели и мерки за защитените зони (извън изпълнението на дейностите по определянето им), с оглед и при стриктно изпълнение на препоръките на Европейската Комисия (обективна оценка на алтернативите, предлагане на мерки с доказана ефективност, оценяване на кумулативния ефект, при спазване на чл. 6.3 от Директива 92/43 ЕИО) по отношение на оценката на въздействието върху видове и местообитания в защитена зона BG0000366 “Кресна-Илинденци” и защитена зона BG0002003 “Кресна” по-специално в Кресненското дефиле.

Начин на изпълнение: Бенефициентът по проекта ще възложи допълнителна оценка, резултатите от която ще бъдат съобразени за реализирането му.

19. Да се възложи извършването на допълнителни оценки за преминаване на Обхода на гр. Габрово, включително тунел под връх Шипка, през територията на Природен парк (ПП) „Българка“, в т.ч. защитени зони BG0000399 „Българка“ за опазване на дивите птици и BG0000399 „Българка“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, след определяне на специфичните цели и мерки за опазване на защитените зони, както и след приемането на План за управление на ПП „Българка“, и възможностите за строителство на етапите на пътния обект и на съоръженията към него.

Начин на изпълнение: Бенефициентът по проекта ще възложи допълнителни оценки, резултатите от които ще бъдат съобразени за реализирането му.

20. Извършване на инвентаризация на всички изоставени (извън експлоатация) тунели по жп линията Карнобат – Синдел, оценка на тяхната пригодност като потенциални местообитания на прилепи, разработване и реализация на технически паспорти за подобряване на качествата им като убежища.

Начин на изпълнение: Бенефициентът по проекта ще възложи инвентаризацията, оценката и разработването и реализацията на техническите паспорти.

21. Провеждане на минимум едногодишен мониторинг върху смъртността на животински видове в новопостроени участъци от транспортната инфраструктура след въвеждането им в експлоатация.

Начин на изпълнение: Бенефициентите по проекти ще възлагат провеждането на такъв мониторинг.

22. Изготвяне на предварителни оценки за въздействието върху Natura 2000 защитени зони, защитени територии и други чувствителни територии, на база на които да се планират възможни технически алтернативи на възможно най-ранен етап на развитие на проектите преди стартиране на процедурите по реда на глава шеста на ЗООС и чл. 31 от ЗБР.

Начин на изпълнение: Бенефициентите ще възлагат извършването на такива предварителни оценки по време на проектирането, преди стартиране на процедурите по реда на глава шеста на ЗООС и чл. 31 от ЗБР.

23. Изготвяне на План за управление на околната среда и План за собствен мониторинг за проектите за изграждане на автомагистрала, скоростни пътища и ж.п. линии.

Начин на изпълнение: Представява нормативно изискване. Ще се изпълнява/възлага за изпълнение от бенефициентите по проектите.

24. В проектите за рекултивация на територии в защитени зони или защитени територии да се използват само местни видове.

Начин на изпълнение: Ще се включи като изискване към проектите за рекултивация от съответните бенефициенти/възложители.

25. За всички линейни обекти, както и за жп гарите и интермодалните терминали, където е възможно – без да се нарушават изискванията за безопасност на обектите, да се предвидят

зелени пояси с широчина 4-5 м, от двете страни на линейния обект, съответно около съоръженията на гарите и терминалите, с местни растителни видове.

Начин на изпълнение: За проектите, където е възможно, ще бъде поставено такова изискване при възлагане на проектирането.

Б.6. За ландшафта:

26. Изпълнение на проектите за рекултивация и ландшафтно оформяне с растителност за инфраструктурни обекти – транспортна инфраструктура.

Начин на изпълнение: Проектите са нормативно изискуеми и ще се изпълняват.

27. Да се предвиди и изпълни подходящо ландшафтно оформяне на склоновете – скатове и откоси към трасетата и съоръженията към тях.

Начин на изпълнение: Ще бъде предвидено от бенефициентите/възложителите на проектите при проектирането и изпълнението на строителството.

Б.7. За културно-историческото наследство:

28. Наблюдение от археолози по време на извършване на изкопни работи.

Начин на изпълнение: Мярката/условието представлява нормативно изискване и ще бъде спазвано от бенефициентите/възложителите на проектите и изпълнявано при строителството.

29. Предварителни проучвания в до 10 % от засегнатата площ в сервитута.

Начин на изпълнение: Мярката/условието ще бъде спазвано от бенефициентите/възложителите на проектите и изпълнявано преди етапа на строителство.

30. Пълни проучвания в рамките на сервитута.

Начин на изпълнение: Мярката/условието ще бъде спазвано от бенефициентите/възложителите на проектите, съгласно нормативните изисквания.

31. Цялостно археологическо проучване (прилага се за определени видове археологически обекти като надгробни могили).

Начин на изпълнение: Мярката/условието ще бъде спазвано от бенефициентите/възложителите на проектите, съгласно нормативните изисквания.

Б.8. За вредните физични фактори и здравния риск:

32. Във фазата на проектиране, към документацията на линейните инфраструктурни обекти да се изработят акустични проекти за определяне на точните акустични параметри на шумозащитните съоръжения.

Начин на изпълнение: За проектите, за които са необходими такива съоръжения, ще бъде поставено такова изискване при възлагане на проектирането.

33. За всички дейности по ПТС 2021-2027 г. свързани със строителни процеси да спазват следните ограничения:

- Строителните дейности да се извършват през светлата част от деня, за обектите в или в близост до населените места;
- В етапа на строителството, при необходимост да се поставят временни шумозащитни екрани между съответните строителни участъци и жилищни терени, или обекти с повишени изисквания (училища, детски градини, болници, зони за отдих и др.), разположени в непосредствена близост до строителния процес.

Начин на изпълнение: Изискванията ще бъдат спазвани от изпълнителите на строителството, под контрола на бенефициентите/възложителите на проектите.

34. След въвеждане в експлоатация на съответния линейен инфраструктурен обект да се предвиди извършването на контролни измервания на шумовото ниво в най-близките жилищни сгради и райони за доказване акустичната ефективност на изпълнените съоръжения.

Начин на изпълнение: Бенефициентът/Възложителят на проекта ще осигури изпълнението на мярката/условието.

35. Управлението и третирането на отпадъци да става съобразно йерархията за управление на отпадъците, определена в *Закона за управление на отпадъците (ЗУО)*.

Начин на изпълнение: Изпълнението на мярката/условието представлява нормативно изискване и ще бъде спазвано от изпълнителите на строителството.

36. При реализиране на конкретните проекти да се предвиди екологосъобразно управление на отпадъците – събиране, временно съхранение, предаване за рециклиране, повторна употреба и оползотворяване, съгласно ЗУО и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане.

Начин на изпълнение: Изпълнението на мярката/условието представлява нормативно изискване и ще бъде спазвано от изпълнителите на строителството.

Б.9. За ограничаване на въздействието от ОХВС и риска от големи аварии и свързания с тях здравен риск:

37. При устройствено планиране на територията и планирането на защитата на населението и околната среда, свързани с транспортната инфраструктура, да се прави детайлно обследване за наличието на предприятия с рисков потенциал в близост до проектните трасета.

Начин на изпълнение: Бенефициентите/възложителите на проекти ще поставят такова изискване към изпълнителите на проектирането.

38. Проектите за транспортната инфраструктура, да се съобразят с наличието на предприятия и/или съоръжения класифицирани с висок и нисък рисков потенциал. При наличие в близост на такива предприятия, възложителят следва да осигури безопасни разстояния до новите транспортни пътища, и в случай на необходимост да предприеме допълнителни технически мерки за ограничаване на рисковете за човешкото здраве и околната среда, при наличие на такива предприятия.

Начин на изпълнение: Бенефициентите/възложителите на проекти ще поставят такова изискване към изпълнителите на проектирането.

39. При планиране и изпълнение на проекти/инвестиционни предложения, местоположението на обектите да е съобразено с очакваните емисии на вредности в околната и жизнената среда и наличието на обекти, подлежащи на здравна защита, както и зони и територии, в които са разположени такива обекти.

Начин на изпълнение: Изпълнението на мярката/условието се гарантира с провеждане на процедурите по ОВОС за всеки проект.

т. II Мерки за наблюдение и контрол при прилагането на ПТС 2021-2027 г. от Становище по ЕО № 4-3/2021 г.:

1. **На всеки три години** от прилагането на програмата възложителят да изготвя **доклади по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда** при прилагането на ПТС 2021-2027 г., включително на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на програмата. Изготвените доклади да се представят в Министерство на околната среда и водите за одобряване.

Начин на изпълнение: МТИТС ще осигури изготвянето на 3-годишни доклади по наблюдението и контрола при прилагането на ПТС 2021-2027 г., включително на мерките за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите

неблагоприятни последствия от осъществяването на програмата, които ще внася за одобряване в МОСВ.

2. Наблюдението и контролът на въздействията върху околната среда при прилагането на ПТС 2021-2027 г. да се извършват въз основа на следните мерки и индикатори:

Мярка по наблюдение и контрол	Индикатори	Период/ Отговорен орган за изпълнението
Земи и почви		
1. Аварийни разливи и др. създаващи предпоставки за замърсяване на почвите върху прилежащите земи	площи (дка) предприети действия (описание)	Периодично/ Възложител/Бенефициент
2. Мониторинг на ерозиранни площи във връзка с транспорта	площи (дка)	Периодично/ Възложител/Бенефициент
Растителност и животински свят		
3. Мониторинг на местообитанията, обект на опазване съгласно ЗБР и на популациите на видове растения и животни (съгласно утвърдени методики) в обхвата на трасетата на предвидени в програмата нови обекти	Природозащитно състояние на местообитанията и видовете	Възложител/Бенефициент
4. Ограничаване на вероятността от отрицателно въздействие върху защитените зони и предмета на опазване в тях	Одобрени инвестиционни проекти на територията на защитени зони, заета площ (дка)	Възложител/Бенефициент
Ландшафт		
5. Изпълнени проекти за ландшафтно оформяне и рекултивация	Площ (дка)	Периодично при извършване на дейността/ Възложител/Бенефициент
Вредни физични фактори		

6. Проследяване на динамиката на шумовите нива, които се регистрират от Националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии засегнати от реализацията на ПТС 2021-2027 г. – преди и след реализацията ѝ	Бр. на пунктовете, в които регистрират наднормени нива на шума	Ежегодно / Възложител/Бенефициент
Отпадъци		
7. Разработване на планове за управление на строителните отпадъци за всеки конкретен обект	Бр. утвърдени планове	Периодично, при започване на дейността/ Възложител/Бенефициенти

Начин на изпълнение: Информация по мерките и индикаторите ще бъде събирана, анализирана и оценявана в 3-годишните доклади по наблюдение и контрол.

3. При констатирани неблагоприятни последствия върху околната среда и/или човешкото здраве да се предложат и предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.

Начин на изпълнение: При констатирани неблагоприятни последствия върху околната среда и/или човешкото здраве, бенефициентите по съответните проекти ще предложат и съгласувано с МОСВ ще предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.